

Тетяна Машовець,

начальник відділу стандартизації, сертифікації та державного нагляду в галузі інформаційних технологій, зв'язку, класифікації ТЕСІ та послуг Держстандарту України

Сучасний стан і перспективи розвитку нормативної бази щодо забезпечення діяльності бібліотек*

алізацію державної політики в галузі стандартизації, єдності вимірювань, акредитації органів дослідних лабораторій, сертифікації і держнагляду, створює сприятливі умови для економічного розвитку країни, підвищення конкурентоспроможності українських виробів на світовому ринку, представляє інтереси України в міжнародних організаціях.

Основні напрями його діяльності:

- здійснення єдиної технічної політики;
- створення та організація зберігання і введення Національного автоматизованого інформаційного фонду стандартів, відповідних реєстрів у сфері стандартизації, метрології, акредитації та сертифікації.

Держстандарт України організовує фундаментальні дослідження в галузі стандартизації, метрології, акредитації та сертифікації, здійснює видавничу діяльність, інформаційне забезпечення.

Основна мета діяльності Держстандарту в сфері стандартизації та класифікації:

- створення організаційно-методичної основи проведення робіт із стандартизації на всіх рівнях управління національною економікою;
- організація робіт з гармонізації національних стандартів, забезпечення більшої відповідальності ДСТУ вимогам ринку;
- застосування системного підходу щодо розробки комплексів нормативних документів у пріоритетних видах економічної діяльності.

Для організації та забезпечення розробки державних стандартів, а також для проведення робіт з міжнародної (міждержавної) стандартизації за рішенням Держстандарту за станом на 01.01. 97 р. створено 118 Технічних комплектів (ТК) із стандартизації, 62 з яких активно працюють у 92 ТК та підкомітетах ISO, 27 - у 46 ТК та підкомітетах IEC, 34 очолюють секретаріати міждержавних ТК у межах СНД.

З питань, порушених Міжнародною науковою конференцією, не створено Технічного комітету, який міг би розробити державні стандарти у зазначених галузях.

За час існування нашої організації затверджено такі основоположні державні стандарти:

01.040.01 (класифікація за КНД*) «Загальні положення. Термінологія. Стандартизація. Документація.» Видано 6 стандартів, з них:

- ДСТУ 2392-94 Інформація та документація. Базові поняття. Терміни та визначення;
- ДСТУ 2394-94 Інформація та документація. Комплектування фонду, бібліографічний опис, аналіз документів. Терміни та визначення.
- 01.140.40 Видавнича справа. Випущено такі стандарти:
 - ДСТУ 3017-95 Видання. Основні види. Терміни та визначення.
 - ДСТУ 3018-95 Видання. Поліграфічне виконання. Терміни та визначення.

35 Інформаційні технології. Видано близько 60 стандартів, з них міждержавний:

Державний комітет України по стандартизації, методології та сертифікації (далі - Держстандарт України) є органом державного управління, котрий як єдиний національний орган із стандартизації, метрології та сертифікації забезпечує ре-

* Доповідь, прочитана на Міжнародній науковій конференції «Проблеми вдосконалення каталогів наукових бібліотек» (Київ, жовтень, 1997 р.)

- ГОСТ 7.12-93 СИБИБД. Библиографическая запись. Сокращения слов на русском языке. Общие требования и правила. (Чинний з 01.01.97).

Держстандарт України видає та розповсюджує офіційні видання ДСТУ, ДК ТЕСІ, ГОСТ, які введено в дію на території держави. Офіційні та інформаційні відомості в галузях стандартизації, метрології та сертифікації друкуються в періодичних виданнях:

- «Каталог нормативних документів» ISSN 0208-1539 (періодичність виходу - один раз на рік);
- інформаційний покажчик «Стандарти» ISSN 0205.5600 (щомісячно);

- «Бюлетень інформаційних матеріалів із стандартизації, метрології та сертифікації» (щоквартально);

- «Інформаційний бюлетень з міжнародної стандартизації» (щоквартально);

- «Український метрологічний журнал» (щоквартально);

- довідник «Продукція, що виробляється за технічними умовами України» (щоквартально);

- покажчик «Засоби вимірювальної техніки, занесено до Державного реєстру України» (щорічно).

За станом на червень 1997 р. у Головному інформаційному фонді стандартів Держстандарту зберігається понад 100 тис. нормативних документів:

- ДСТУ;
- міжнародні, європейські;
- міждержавні стандарти (нові надходження до головного фонду - це такі стандарти;

- ГОСТ 7.61-96 Система стандартів по информации, библиотечному и издательскому делу. Издания. Государственные (национальные) библиографические указатели;

- ГОСТ 7.70-96 Система стандартів по информации, библиотечному и издательскому делу. Описание баз данных и машиночитаемых информационных массивов. Обозначение и состав характеристик;

- ГОСТ 7.74-96 Система стандартів по информации, библиотечному и издательскому делу. Информационно-поисковые языки. Термины и определения);

- національні стандарти розвинутих країн світу та країн - головних торгових партнерів України.

Впроваджено інформаційне обслуговування абонентів (державних, урядових органів, ТК, підприємств, організацій і установ незалежно від форм власності та виду діяльності). Фонд постійно поповнюється нормативними документами, отриманими в рамках міжнародних угод.

Для впорядкування, гармонізації, каталогізації та поширення нормативних документів із стандартизації Держстандартом розроблено державний класифікатор ДК 004-95 «Класифікатор нормативних документів», який гармонізовано з Міжнародною класифікацією стандартів (ICS), прийнятою Міжнародною організацією зі стандартизації (ISO), яка відзначає своє 50-річчя. Впровадження КНД дає можливість використовувати його для класифікації стандартів та нормативних документів у базах даних, бібліотеках тощо. Кодами класифікаційних угруповувань послугуються для індексування нормативних документів із стандартизації.

Держстандартом впроваджено сучасні автоматизовані БД:

- бібліографічна БД PERINORM на компакт-дисках з інформацією про нормативні документи міжнародних організацій із стандартизації (ISO, IEC) та національні стандарти 16 зарубіжних країн (понад 410 тис. бібліографічних описів);

- повнотекстова БД на компакт-дисках EUROFILE (Єврофайл) містить стандарти Європейського комітету зі стандартизації (CEN), Європейського комітету зі стандартизації в електротехніці (CENELEC), законодавчі документи ЄС, Директиви ЄС (актуалізуються кожні 60 днів);

- створено банк національних термінологічних стандартів «TERMINUS», на якому виконуються функції пошуку стандартизованої української науково-технічної термінології та проводиться логіколінгвістична експертиза українських стандартів на терміни та визначення.

Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України створюється Національний інформаційний центр ГАТТ/СОТ Держстандарту України для виконання міжнародних зобов'язань України, відображених в офіційних документах, надісланих до Секретаріату СОТ (Меморандум про зовнішньоторговельний режим

України та заява про запровадження й керування Угодою ГАТТ).

Створення Центру спрямоване на підвищення ефективності діяльності інформаційних служб щодо забезпечення користувачів необхідною інформацією та нормативними документами для вирішення питань виробництва якісної продукції, котра відповідала б міжнародним вимогам безпеки, охорони здоров'я людей і навколишнього середовища для гарантії сумісності й взаємозамінності. Центр забезпечуватиме оперативний обмін інформацією з питань стандартизації між національними та закордонними користувачами міжнародної інформаційної мережі ISONET.

Центр виконуватиме такі завдання:

- доведення до секретаріату ГАТТ та через нього до країн - Договірних сторін ГАТТ/СОТ - повідомлень (нотифікацій), що містять інформацію про стандарти та інші нормативні документи, заплановані до введення в Україні, із зазначенням мети їх проектів та виділенням тих частин у цих документах, що суттєво відрізняються від відповідних міжнародних стандартів;

- наданням країнам - договірним сторонам ГАТТ/СОТ - коментарів (відгуків) на проекти нормативних розроблюваних документів та на чинні нормативні документи, які, на думку української сторони, можуть створити технічні бар'єри в торговельних відносинах;

- доведення до зацікавлених сторін в Україні повідомлень Секретаріату ГАТТ і коментарів від іноземних учасників ГАТТ/СОТ.